

Felszámolták az egyetlen gócpont zárlatát Nyárádtőn

Megszűnt a lépfeneveszély

Fotó: Szer Pálosy Piroska

Maros megyében megszűnt a lépfeneveszély. Szeptember 6-án felszámolták az egyetlen gócpont zárlatát Nyárádtőn, ahol augusztus elején fertőzött állatot dolgoztak fel, és fogyasztottak a termékből – tájékoztatott dr. Mihály Zoltán József, a Maros Megyei Állategészségügyi és Élelmiszer-biztonsági Igazgatóság vezetője.

Szer Pálosy Piroska

Elmondta, augusztus 5-én Nyárádtőn egy félreeső magángazdaságban tenyésztett szarvasmarhát vágta le és dolgoztak fel, a termékekből több személy is fogyasztott. Az állat tulajdonosának vallomása szerint azért került sor kényszervágásra, mert betegsége utaló jeleket észlelt az állaton. Két hét telt el az állat levágása és aközött, hogy két személy orvosi ellátásra jelentkezett a kezükön megjelent fekélyes bőrelváltozás miatt.

(Folytatás a 4. oldalon)

Ne feledje
idejében
megújítani
előfizetését!
Ha előfizet,
biztosan
kézhez kapja,
féláron!

Nemsokára hidrogénkeverék- kel fűtenek Gernyeszegen

A Delgaz Grid, az ország északi és nyugati megyéiben működő egyik legnagyobb földgázszolgáltató vállalat ki-kísérletezett egy olyan tüzelőanyagot, amely köbméterenként 20% hidrogént és 80% földgázt tartalmaz.

2.

Szociális ellátás a Székelyföldön

Székelyföld szerencsés helyzetben van, országos viszonylatban élen jár a „civiliek” nyújtotta szociális szolgáltatások tekintetében – világítottak rá azon a beszélgetésen, amelyre Elekes Zoltán, a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság vezetője Szociális ellátás a Székelyföldön című könyvének marosvásárhelyi bemutatója alkalmából került sor nemrég a Vásárhelyi Forगतagon.

5.

Bemutatóüzletet nyitott a Selected Bags

A több mint tíz éve megszületett ötletből sikeres vállalkozás lett, a pénteken megnyílt bemutatóüzlet és műhely egy példaértékű karrier újabb mérföldköve.

7.

20%
KEDVEZMÉNY
*a diákok
számára*

**OPTICA
OPTOFARM**

Keress fel minket!
0265 212 304
Marosvásárhely, Szászrégen, Szováta

Aktuális

Reform, amit megfizetünk

Antalfi Imola

Két hete jelentette be az egészségbiztosítási pénztár új vezetője, hogy elkezdte az általa vezetett intézmény reformját. Ami nem baj, hiszen az újítás már régóta ráférne e lomha rendszerre. Andrei Baciu alig egy hónappal kinevezését követően közölte, elvi szinten kell először meghozniuk a megfelelő döntéseket, ugyanakkor a reform alapját a transzparencia képezi. A pénztár vezetője a 25 évvel ezelőtti létesített intézmény megújítási szándékát politikai döntésnek nevezte, „ami márpedig meg fog történni”, hiszen „a betegek huszonöt évvel ezelőtti igényei eltérnek a maiaktól”. „Azt kell figyelembe venni, hogy melyek a rendelkezésre álló források, illetve mik a szükségletek. A reform mögött komoly elemzések kell álljanak” – tette hozzá. A nyilatkozatok után alig pár nappal máris úgy tűnik, az elemzés megtörténhetett, hiszen a reform első lépését az egészségbiztosítási járulék megnövelése jelenti. Az intézményvezető szerint ugyanis csak így érhető el, hogy több pénz legyen a rendszerben és az emberek bármikor hozzáférhessenek olyan (leginkább labor-) vizsgálatokhoz, amelyekre biztosítottként jogosultak lennének, ám a szűkös pénzkeret miatt ki kell fizetniük. Akinek erre nincs pénze, annak marad a várakozás, az előjegyzésért való telefonálgatás, sorban állás például egy hónap bizonyos napján. Tény, hogy a rendszerben kevés a pénz, bár a sajtóhírek arról szólnak, hogy az elmúlt 5 évben megkésztetődött az egészségbiztosítási pénztár költségvetése, évi 10 milliárd euró áll rendelkezésre, de attól ez mégiscsak egy szép demagóg kijelentés. Azt mondani, hogy az egészségbiztosítási járulék növeléséből származó pluszjövedelem a nagy feneketlen

(Folytatás a 3. oldalon)

SZEPTEMBER
14., csütörtök
A Nap kel
6 óra 58 perckor,
lenyugszik
19 óra 36 perckor.
Az év 257. napja,
hátravan 108 nap.

***Isten éltesse!**
Ma **SZERÉNA** és **ROXÁNA** holnap **ENIKŐ** és **MELITTA** napja.
ENIKŐ: Vörösmarty Mihály alkotása. jelentése: ünő, szarvastehén.
MELITTA: görög eredetű; jelentése: méh, szorgalmas.

IDŐJÁRÁS
Eső lehetséges
Hőmérséklet
max. 27 °C
min. 12 °C

VALUTAÁRFOLYAM
BNR – 2023. szeptember 13.

1 EUR	4,9697
1 USD	4,6316
100 HUF	1,2925
1 g ARANY	284,6464

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGEBEN IS!
Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 72-es iroda, naponta 9–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0265/268-854.

Megyei hírek

Búcsú a Fürstztelepen

Szeptember 17-én, vasárnap 18 órakor tartják a Marosvásárhely és Maroszentgyörgy határánál lévő kápolnánál a Szent Kereszt felmagasztalása búcsús szentmisét, amelyet Ft. Oláh Dénes volt marosvásárhelyi főesperes, korondi plébános celebrál, és a szentbeszédet is ő tartja Jézus hét szava a kereszten témával.

Évadkezdés az Arielnél

A marosvásárhelyi Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház új évadának első előadására szeptember 17-én, vasárnap délelőtt 11 órakor várják a gyermekeket és felnőtteket a Nyomda utcai színhelyen. A társulat a Gabi és a repülő nagypapa című mesejátékkal készül. Az 5 éves felülieknek ajánlott előadást Vidovszky György rendezte.

Hogyan értsük félre a nőket?

Csányi Sándor Jászai Mari-díjas színész szeptember 17-én, vasárnap 19 órától a marosvásárhelyi Kultúrpalotában lép fel a Hogyan értsük félre a nőket? című önálló estjével. Az előadásra a bilete.ro honlapon lehet online jegyet váltani.

Szimfonikus hangversenyek

A Marosvásárhelyi Állami Filharmonia szeptember 14-én, csütörtökön (ma) 19 órától a Kultúrpalota nagytermében a Román Televízió Marosvásárhelyi Stúdiójával közösen szervez hangversenyt. A filharmonia szimfonikus zenekarát Mihaela Cesa-Goje vezényli, szólista (gordonkán) Ella van Poucke Hollandiából. Műsor: E. Elgar: e-moll gordonkaverseny, op. 85 és Hector Berlioztól a Fantasztikus szimfónia. Szeptember 15-én, pénteken ugyancsak a Kultúrpalota nagytermében nevelőhangverseny lesz. Carla Gliga és Fülöp Klára Hector Berlioz Fantasztikus szimfóniáját mutatja be a diákoknak, 12 órakor román, 13 órakor magyar nyelven. A filharmonia szimfonikus zenekarát ezúttal is Mihaela Cesa-Goje vezényli.

Állásbörze különleges szükségletű személyeknek

Az Alpha Transilvană Alapítvány szervezésében fogyatékkal élő, különleges szükségletű személyek számára tartanak állásbörzét szeptember 15-én, pénteken reggel 9 órától Marosvásárhelyen, a Mihai Eminescu Kulturális Központban (a korábbi ifjúsági házban).

26. töltöttkáposzta-fesztivál Parajdon

A hét végén, szeptember 15–17. között 26. alkalommal tartják meg a parajdi nemzetközi töltöttkáposzta-fesztivált. A programban sok egyéb mellett neves előadók koncertjei is szerepelnek, szombaton 20 órától a Titán, 22 órától a Karthagó lép közönség elé, vasárnap 21 órától a Dolly Plussz (Dolly Roll) szórakoztatja a jelenlévőket. Bővebb tájékoztatás az esemény Facebook-oldalán található.

Könyvbemutató

Újabb könyvbemutatóval készül a Mentor Könyvek Kiadó. Nagy Attila tizenegyedik kötetét mutatják be szeptember 19-én, kedden 18 órától a Studium HUB előadótermében (Bolyai tér 15.). A költő Összeáll minden című verseskötetét méltatja és a szerzővel beszélget Király István, a kiadó vezetője.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Nemsokára hidrogénkeverékekkel fűtenek Gernyeszegen

A Delgaz Grid, az ország északi és nyugati megyéiben működő egyik legnagyobb földgázszolgáltató vállalat kikísérletezett egy olyan tüzelőanyagot, amely köbméterenként 20% hidrogént és 80% földgázt tartalmaz. 2023. június 8-án, a Medgyes melletti Darlacon levő szabadteri tesztelőállomáson mutatták be a kísérlet eredményét, ahol elhangzott az is, hogy a fogyasztók otthonában is kipróbálják majd a keverék hatékonyságát. Az egyik kiválasztott község Gernyeszeg, ahol a szükséges műszaki feltételek biztosítása után ebben a hónapban beindul a próbaüzemeltetés.

Vajda György

Az új keverék használatával jelentősen csökkentenék a metángáz égéséből származó üvegházhatású gázok felszabadítását. Mielőtt több fogyasztót kötöttek volna a rendszerbe a darlaci kísérleti állomáson, július 6-án egy Marosvásárhely melletti lakóházban, a Delgaz Grid egyik vezérgazgató-helyettesének otthonában is kipróbálták a fűtőanyagot. Ezután Szászmedgyesen és Darlacon is kipróbálták a rendszert magánházaiknál. A tesztek során a szakértők megbizonyosodtak arról, hogy biztonságosan működtethető a

rendszer, illetve azt is mérték, hogy miként viselkedik a hálózat, hogyan reagálnak a csövek, a csapok a hidrogénkeverékkel vagy anélkül üzemelő rendszerekben. Míg Darlacon 50 házban polietilén (műanyag) vezetékeken tesztelték az ellátást, addig Gernyeszegen acélcsoveken jut el a gázkeverék az otthonokba. Darlacon gond nélkül működött a rendszer, így várhatóan Gernyeszegen sem lesz gond. A szakértők szerint a község bírja nevét az ország energetikai történelmébe, ugyanis ez lesz az első település, ahol a hidrogén-földgáz keverék a hagyományos acélvezetékeken jut majd el a fogyasztókhoz.

Kolcsár Gyula, Gernyeszeg polgármestere lapunknak elmondta: a központban levő Román utcában mintegy 20 házba vezetnek be a hidrogénkeveréket. A gázhálózatot az utcában 1993-ban építették ki. Jövő héten dr. Cristian Călin kutatóval, a 20HyGrid projekt tudományos koordinátorával együtt minden önkéntesen jelentkezett fogyasztót felkeresnek, és elmagyarázzák nekik a kísérlet jellegét, külön szerződést kötnek, amelyben meghibásodás vagy bármilyen más helyzetben a szolgáltató vállalja a hibaelhárítás költségeit. A gázkeveréket a kísérleti időszakban természetesen ingyen lehet majd használni. Szintén a jövő héten szerelik fel az utca elejére azt a keverőállomást, ame-

lyen keresztül majd a rendszerbe vezetik a fűtőanyagot. A polgármester szerint várhatóan két hét múlva nyitják meg a csapot.

2020-ban Európában a háztartások teljes energiafogyasztásának négyötödét (78%-át) a helyiségek fűtése és a víz melegítése tette ki. Hollandiában vannak 100%-ban hidrogénnel fűtött otthonok. Románia felvállalta, hogy 2050-re nullára csökkentse az üvegházhatású gázok kibocsátását, ezért minél előbb át kell állni a fosszilis tüzelőanyagok használatáról az alternatív energiaforrásokra, ezek közül egyik megoldás a hidrogénkeverék. Egyelőre a hidrogén előállítása költségesebb, mint a földgázé (amelyet csak tisztítani kell), azonban a szakértők már azon is dolgoznak, hogy miként lehet olyan technológiát bevezetni, amivel a hidrogén-előállítás költségei kiegyenlítődnek.

Jelenleg az országban mintegy 70.000 kilométeres a földgáz-infrastruktúra, hozzávetőlegesen 3 millió otthon fűtenek földgázzal. Amennyiben beválik a darlaci, illetve a gernyeszegi kísérlet, beigazolódik az a feltevés, hogy a jelenlegi infrastruktúra, amely bizonyos műszaki feltételek mellett 100%-ban átalakítható hidrogénkeverékre kész hálózattá, képes lesz ellátni az otthonokat az új gázkeverékkel, és így jelentősen csökkenhet az országban az üvegházhatású gázkibocsátás mennyisége.

Dr. Cristian Călin kutató, a 20HyGrid projekt tudományos koordinátora a darlaci kísérleti állomáson bemutatja a gázkeverőt. Fotó: Vajda György

RENDEZVÉNYEK

Ő az Út! – ifjúsági keresztény zenefesztivál

A Magvető Fiatalok Közössége és a Regnum Christi Alapítvány közös szervezésében szeptember 23-án, jövő szombaton kerül sor a marosvásárhelyi Színház téren az idei Ő az Út! ifjúsági keresztény zenefesztiválra. A szervezők célja a keresztények közötti egység szorgalmazása, a vallási felekezetek közötti falak lebontása, a kapcsolatépítés. A déltől 21 óráig tartó fiatalos rendezvény kínálatában helyi és külföldi előadók keresztény koncertje, számos panelbeszélgetés és 30 alternatív sátorprogram is szerepel. A részvétel díjtalan.

Hőlégballon-parádé – új helyszínen

Vármező helyett Nyárádköszvényes szomszédságában, a főútról könnyen megközelíthető helyen tartják meg jövő hét végén, szeptember 22–24. között a 17. hőlégballon-parádét. A rendezvényre ellátogatók előzetes regisztráció alapján kipróbálhatják a sétarepülést, ugyanakkor a hely-

színen függeszkedő repülésre is jelentkezhetnek. Kézművesvásár, bábelőadás, táncoktatás, tűzoltó-bemutató, vídám park, arcfestés és tombola is lesz. A rendezvényt a Parno Graszt együttes fellépése zárja. Jegyek a helyszínen 20 lejért kaphatók.

I. Erdélyi Mesterségek Ünnepe

Szeptember 23-24-én, szombaton és vasárnap első alkalommal ad otthont a marosvásárhelyi vár az Erdélyi Mesterségek Ünnepe rendezvénysorozatnak. Az Erdélyi Kézműves Egyesületek Szövetsége (EKESZ) a budai Várban 37 éve megrendezésre kerülő Mesterségek Ünnepe mintájára szervezi meg ezt a népművészeti fesztivált, a magyarországi Népművészeti Egyesületek Szövetsége (NESZ) szakmai segítségével. A kézművesek portékáinak seregszemléjén túl a részt vevő mesteremberek látványműhelyekben mutatnak be eltűnőben lévő szakmákat, amelyeket az érdeklődők ki is próbálhatnak, emellett gyermekfoglalkozások, koncertek, néptáncbemutatók is lesznek, és az esti tánc ház sem marad el. Az EKESZ mellett a szervezőcsapathoz tartozik az Erdélyi Hagyományok Háza Alapítvány, a Népművészeti Egyesületek Szövetsége és a Hagyományok Háza.

NÉPÚJSÁG
ÖNÁLLÓ
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ:
Karácsonyi Zsigmond
LAPSZERKESZTŐK:
Antalfi Imola
Benedek István

MUNKATÁRSÁK: Antalfi Imola, Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Menyhárt Borbála, Mezey Sarolta, Mózes Edith, Kaáli Nagy Botond, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Szer Pálósy Piroška, Vajda György. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Kiss Éva.
TÖRDELÉS: Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi.
FŐKÖNYVELŐ: Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emilia.
Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujasg.ro.
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujasg.ro **E-mail:** nepujasg@e-nepujasg.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780 és tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, postásoknál és a szerkesztőségben: 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15 óra, péntek: 9–14 óra, szombat, vasárnap: zárva.

ISSN 1220-3475 (print);
ISSN 1584-3238 (online)

HARMÓNIA

Egészség – életmód – otthon

Szerkesztette: Menyhárt Borbála

A szolgáltatások több mint felét a „civiliek” biztosítják

Szociális ellátás a Székelyföldön

Székelyföld szerencsés helyzetben van, országos viszonylatban élen jár a „civiliek” nyújtotta szociális szolgáltatások tekintetében – világított rá azon a beszélgetésen, amelyre Elekes Zoltán, a Hargita Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság vezetője Szociális ellátás a Székelyföldön című könyvének marosvásárhelyi bemutatója alkalmából került sor nemrég a Vásárhelyi Forगतagon.

Menyhárt Borbála

A Tékaforगतag keretében lezajlott esemény házigazdája Sorbán Angella, a Scientia Kiadó igazgatója volt, meghívottként részt vett Ludescher László, a Gyulafehérvári Caritas szociális ágazatának igazgatója, Miklea Hajnal, a Maros Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság vezetője, valamint Csépp Éva Andrea, a képviselőház munkatügyi és szociális védelmi bizottságának alelnöke.

A szociális ellátás hazai és azon belül a székelyföldi helyzetét mutatja be *Elekes Zoltán* kötete, annak történetét, vitás kérdéseit, fejlesztési dilemmáit, hiányosságait és erősségeit, kutatási adatokkal alátámasztva. A könyv a szerző doktori dolgozatának az anyaga, kilencéves munka van mögötte – árulta el Elekes Zoltán, aki egykor civil szervezetnél, a Caritasnál dolgozott, most pedig évek óta a Hargita megyei szociális igazgatóságot vezeti.

Rámutatott, ez egy olyan terület, amelynek viszonylag kevés figyelem jut a társadalomban, annak ellenére, hogy nagyon sok embert érint, hiszen gyakorlatilag nincs olyan személy, aki életének valamely szakaszában ne találkozna a szociális ellátás különböző formáival, legyen az pénzbeli juttatás vagy szociális szolgáltatás. Sokat beszélünk az egészségügyről, a tanügyről, erről viszont kevesebbet. Anyankor kerül inkább szóba, amikor rossz hírek látnak napvilágot, mint nemrég, amikor időseket és fogyatékkal élőket gondozó otthonokban bukkantak embertelen körülményekre a hatóságok. Egy-egy ilyen eset pedig a teljes rendszert megbélyegzi – jegyezte meg a szerző.

A könyvben nemcsak kimondottan a szociális ellátórendszerre próbáltam összpontosítani, hanem azt kontextusban vizsgálni, emiatt foglalkoztam a demográfiai, gazdasági kérdésekkel is. A könyv a székelyföldi helyzetképet mutatja be, kutatás szempontjából Hargita, Kovászna és Maros megye szociális helyzetét vizsgálja, összehasonlítva ezt a régiót az ország más térségeivel, helyenként magyarországi adatokkal is.

A történelmi áttekintés is része a könyvnek, mint mondta, már az ókorban is voltak szociális kezdeményezések, a görög városállamokban, a római birodalomban, majd a kereszténység elterjedésével Európában az

összes szociális kezdeményezés gyakorlatilag a keresztény egyházhoz volt köthető. A hagyományos közösségek is sajátos módon kezelték ezt a kérdést, például a falvak mindig igyekeztek gondoskodni a rászorulókról, segítettek egymásnak az emberek. Bizonyos segítő formák ma is megmaradtak, például katasztrófa helyzetben, ha valahol tűz üt ki egy-egy vidéki településen, ma is összefog a közösség, gyakori, hogy kalákában építik fel a leégett ingatlant.

A szociális rendszerről el kell mondani, hogy két nagy vetülete van: a társadalombiztosítási rendszer és a nem hozzájárulások rendszer; az előzőnek a lényege, hogy oda befizetünk, és annak függvényében részesülünk nyugdíjban, egészségügyi biztosításban stb. A nem kontributív rendszer a rászorultság alapján juttatja a támogatást. A szociális ellátás kapcsán ugyanakkor számos dilemma megfogalmazódik: például csak azon segítünk, aki „megérdemli”, aki dolgozik? Ez ma is kérdés. Felmerül az is, hogy mennyit segítünk, hogyan segítünk, ki segítsen, a család, a helyi közösség vagy az állam, a civil szervezetek, az egyház?

Előregedő társadalomban élünk

A szerző elmondta, az elemzésekből kiderült, hogy Romániában a népességre a kilencvenes évekig jelentős növekedés volt jellemző, azóta azonban folyamatosan csökken, és ez az előregedéssel jár együtt. 2012-ben a Székelyföldön a 60 év fölötti népesség aránya 21,7 százalék volt, hét év múlva, 2019-ben már 24,8%-ra nőtt. Szociális szempontból ez fontos probléma.

Az etnikumok tekintetében az adatok arra utalnak, hogy a román és a magyar népesség száma csökken, a romák pedig növekszik, ami újabb szociális problémákat vet fel.

Gazdasági szempontból az elmúlt húsz évben mindenhol, így a Székelyföldön is jelentős gazdasági növekedés volt, a bruttó nemzeti össztermék több mint nyolcszorosára emelkedett, viszont a Székelyföldön ez a növekedés kisebb volt, mint az országos átlag, gazdasági szempontból a térség nincs az élmezőnyben.

A központi régióban háromszor annyi a civil szolgáltató, mint délen

A kutatások szerint a székelyföldi szociális ellátási rendszer jóval fejlettebb és szélesebb

körű Románia más térségeihez viszonyítva.

Az elemzéseimből kiderült, hogy a szociális ellátottság szempontjából élen járó térség vagyunk, Erdély szépen elhatárolható a szociális szolgáltatásokkal való ellátottság tekintetében. Százezer lakosra számítva, a központi régióban például háromszor annyi a civil szolgáltatók száma, mint az ország déli térségében – világított rá Elekes Zoltán, aki

könyvében azt is vizsgálta, hogy megyéken belül vannak-e különbségek például a katolikus, illetve ortodox többségű régiók között, és kiderült, hogy vannak. Mint mondta, országos viszonylatban a szociális szolgáltatások zömét a megyei szociális igazgatóságok biztosítják, míg a Székelyföldön a civil szervezetek a szociális szolgáltatások 54 százalékát nyújtják.

Területi lefedettségben is óriási különbségek vannak, a Székelyföldön is nagy az eltérés a vidéken és a városi környezetben elérhető szolgáltatások között; a vidék alulmarad ezen a téren. Ugyanakkor a szociális szolgáltatások finanszírozása kiszámíthatatlan, még a legnagyobb civil szolgáltatók is állandóan finanszírozási problémákkal küszködnek – ismerte a könyvben is levont főbb következtetéseket Elekes Zoltán.

A nappali foglalkoztató és otthoni gondozói szolgáltatásokat kiemelten támogatni kell

Csépp Éva Andrea hangsúlyozta, a munkájában rendkívül fontos az a szakmai segítség, amit a szociális szféra különböző területein dolgozó szakemberektől kap. Ők azok, akik olyan dolgokra, hiányosságokra hívják fel a figyelmét, amelyeket nem lehet, nem szabad figyelmen kívül hagyni az őket érintő törvények meghozatalakor. Erre van szükség ahhoz, hogy a Bukarestben napvilágot látó törvények, döntések valós megoldásokat kínálnak azokra a hiányosságokra, problémákra, amelyekkel az érintettek a mindennapokban szembesülnek.

Ami a romániai szolgáltatói rendszer felépítését illeti, a képviselő megjegyezte, amikor hét évvel ezelőtt Bukarestbe került, az akkori miniszter asszonynak, Olgața Vasilescunak próbálta bemutatni, hogyan is működik nálunk a szociális rendszer, és mennyire fontos a magán szolgáltatók finanszírozása, azonban kiderült, hogy Craiován, ahonnan a miniszter származik, egyetlen szociális szolgáltató volt.

Mint mondta, Erdély szerencsés helyzetben van ebből a szempontból, nagy az igény ezek iránt, és nemcsak a lakóotthonok iránti igényről beszélünk, hanem a nappali foglalkoztatókról, illetve az otthoni idősgondozói szolgáltatásokról is, amelyek rendkívül fontosak az előregedő társadalomban. Jelenleg

Romániában száz munkaképes fiatalra 120 idős személy jut. Az Európai Bizottság számításai szerint húsz év múlva a költségvetésben ötször annyi pénz kell elkülöníteni nyugdíjakra, mint jelenleg – ismerte az előjelzéseket a parlamenti képviselő.

Az utóbbi időben a sajtóban napvilágot látott esetek, az időotthonokban tapasztalt embertelen bánásmód kapcsán a képviselő kiemelte, ennek fényében is prioritás kell legyen az, hogy inkább támogassuk a nappali központ, illetve otthoni gondozás típusú szolgáltatásokat, minthogy a családból kiemeljük az időseket, fogyatékkal élőket. Ugyanakkor a bentlakó rendszerben elhelyezett idősek, fogyatékkal élő felnőttek esetében is fontos, hogy tartsák a kapcsolatot a családdal, a hozzátartozók rendszeresen látogassák és érdeklődjenek lakóotthonban élő családtagjuk felől.

Mindemellett a háborzongató esetek is bizonyítékai annak, hogy az otthonok ellenőrzésével megbízott hatóságoknál kevés a személyzet, például Maros megyében a szociális kifizetési ügynökségnél két személy van erre.

Az igények így is felülmúlják a lehetőségeket

Ludescher László, a Gyulafehérvári Caritas ágazati igazgatója kiemelte, bármennyire büszkék vagyunk arra, hogy Székelyföldön sok szociális szolgáltatás érhető el, a valóság az, hogy ez messze nem elégíti ki a régió szükségleteit.

Az adatok szerint 11 ezer szociális munkás munkája hiányzik a romániai rendszerből. Rengeteget beszélünk például az orvoskivándorlásról, ami valós dolog, arról viszont kevés szó esik, hogy a szociális ellátás terén az elmúlt években nagyon akut munkaerőhiány alakult ki – hangsúlyozta az ágazati igazgató, aki elismerően szólt a könyvről, aminek szerinte „életszaga” van, ugyanis nem olyan személy írta, aki ismer valakit, aki hallott a témáról, Elekes Zoltán mögött több évtizedes tapasztalat áll, civil múlttal is rendelkezik, ugyanakkor évek óta az állami szociális szférában dolgozik.

Ludescher László pozitívumnak tartja, hogy olyan tabukra is rávilágít a könyv, amelyekről viszonylag kevés szó esik, például arra, hogy vannak székelyföldi települések, ahol a megszülető gyerekek több mint fele roma, ami önmagában nem baj, de mivel ezek a közösségek mélyszegénységben élnek, ez számos szociális problémát vet fel, amelyekre megoldást kell találni.

Hogy a Kárpátokon innen fejlettebbek a szociális szolgáltatások, az zömében a civil szervezeteknek köszönhető, amelyek a viszonylag kedvezőtlen gazdasági környezetben is felelősséget vállalnak, hatékonyan válaszolnak az adott közösségben felmerülő igényekre, anélkül, hogy mindent az államtól várnának – világított rá a Caritas ágazati igazgatója, aki végezetül megjegyezte, Elekes Zoltán könyvét minden önkormányzati vezető, illetve szociálpolitikával foglalkozó döntéshozónak ajánlja olvasásra, ugyanis a mindennapi munkájuk során ma is tapasztalják, hogy vannak vezető tisztségben lévő személyek, akik nincsenek tisztában azzal, hogy mi a különbség szociális juttatás és szociális szolgáltatás között.

A könyvbemutatót művészi produkció, Ludescher László Barna és Ludescher Janka ifjú tehetségek komolyzenei előadása tette ünnepelesebbé.

Fotó: Menyhárt Borbála

A remény emberei

Barátok érkeztek a Gyulafehérvári Caritashoz Ukrajnából a Nagyszőlősi Caritas képviselőjében. Német Sándor, a szervezet vezetője, Német Katalin, a felelőse és P. Bán Jónás OFM plébános tisztelték meg jelenlétükkel. Egy segélyszállítmány ügyében kaptak kiutazási engedélyt, így megragadták az alkalmat, hogy viszonzják a látogatást, amelyet dr. Márton András, a Gyulafehérvári Caritas vezetője és Molnár József kommunikációs igazgató tettek Nagyszőlősen tavaly novemberben. A kárpátaljai vendégek látogatásának célja a hála kifejezése, a barátság ápolása volt. Közben egynapi együttlétbe szerették volna beleszűrni tíz hónap történéseit, tartalmas beszélgetések születtek. Szó volt a Nagyszőlősi Caritas által működtetett intézményekről és azok fenntartási lehetőségeiről; arról, ahogyan a fronton harcoló katonákat és a háborús övezetben maradt embereket támogatják, vagy ahogyan ellátják a Nagyszőlősi Caritasra érkező menekülteket; kirajzolódott a ferences atyák segítő szolgálata és a kitartóan mondott imák megtartó ereje is. Az alábbiakban ezekből a beszélgetésekből osztunk meg részleteket.

Orbán Júlia

– Úgy tudom, ételadományokkal is segítik a menekülteket a Nagyszőlősi Caritas ingyeneskonyhája által.

Német Sándor: – Igen. Meleg ebéddel (napi 170 adag) támogatjuk a helyi rászoruló családokat, egyedülállókat, nyugdíjasokat, rokkantakat, sérülteket. Zömében eljönnek, és elviszik az ebédjüket. Vannak, akik helyben fogyasztják el, és vannak, akiknek hozzátartozóik, ismerőseik, szomszédjaik szállítják házhoz az ételt. 190 adag szokott elfogyni télen naponta. Viszont az elmúlt évben ez a létszám megmaradt nyáron is. Ide számoltuk a menekülteket is, de azt tapasztaltuk, a helyiek sem mertek elmaradni, mintha attól féltek volna, hogy elveszítik a helyüket, holott, ha bejelentkeztek hozzánk, egészen biztos, hogy az adagjuk meglesz minden nap.

– Milyen forrásokból sikerül előteremteni az ételmiszert?

N. S.: – Teljes egészében adományokból és pályázatokból működünk. A helyi önkormányzat 2020-ig segített bennünket úgy,

pan, szalvétá, nedves törölkendő – mind elfogytak. Csak júniusban 500 csomag ételmiszert-adományt küldtünk, amelyeket munkatársaink helyben osztottak ki a fronton a hosszú sorban álló embereknek.

– Milyen a jelenlegi helyzet? – kérdezem, hiszen mi, akik távol vagyunk a háború helyszínétől, el sem tudjuk képzelni, milyen állapotban érkezhettek önhöz a menekültek.

N. S.: – Ahogy megkezdődött a háború, a helyi vállalkozókból és képviselőkből létrejött egy önkéntescsoport. Tehetséges, szakértő, diplomás emberekből állt, akik nagyon összefogtak. Természetesen a Nagyszőlősi Caritas is felkérték, vegyen részt ebben a csoportban, amit mi el is fogadtunk. Azóta ez az önkéntescsoport kialakított magából egy sofőrökből álló kis csoportot, amely személyesen szállítja az adományt keletre. Találkoznak a kárpátaljai osztaggal, az ottani rászorulókkal, akik óvóhelyeken laknak, emberekkel, akik úgy döntöttek, hogy maradnak, mert a körülmények nem adták meg számukra a menekülésre, emberekkel,

hogy évente elvállalt egy hónapot. A Caritasnak az egyhavi működését átvállalta az önkormányzat, de sajnos az önkormányzati struktúra változott. Ez azt jelenti, hogy Nagyszőlőshöz csatoltak még tízennégy falut, az ő költségeiket is át kellett vállalnia az önkormányzatnak, ezért megvonták tőlünk azt az egy hónapnyi támogatást is. Év elején pályázni is szoktunk, általában a január teljesen rámege erre. Amit nyerünk, azt február közepéig már látjuk, abból tervezzük az egész évet. A legnagyobb támogatónk a Franzhilf – a bécsi ferencesek –, a másik támogatónk pedig a Kárpátaljai Ferences Misszió Alapítvány Budapesten, és vannak egyéni támogatóink is. Ott van még a magyar Katolikus Karitás. Eddig úgy volt, hogy kérdés nélkül hoztak, amit csak tudtak. Most megkérdezzük, mire lenne szükségünk, azt próbálják előteremteni. Magyarországról nem szabad kihozni lisztet, olajat, cukrot. Szerencsére a Gyulafehérvári Caritas biztosítja ezt nekünk. Hatalmas értelme van a segítségnek, mert a keletre elküldött ételmiszercsomagoknak a hetvenöt százaléka a ti adományaitokból áll össze. A tisztálkodószerek még nem teljesen, de az ételmiszert igen. Higiéniai eszközökre lenne még szükségünk. Eddig oly mértékben el voltunk látva tisztálkodószerekkel, hogy mind a mai napig eltartott. De legutóbb már úgy küldtünk ételmiszert-szállítmányt, hogy nem tudtunk mellé tenni higiéniai csomagot, csak egy tusfürdőt. Fogkrém, fogkefe, szap-

akik otthagadtak. Őket keresik fel, és igyekeznek havonta elszállítani számukra azt a minimumot, amely által létezni tudnak. Nem élni, hanem létezni. Emellett több más csoport is alakult. Van egy autószerelő csoport, egy női csoport, amelynek tagjai hálót szőnek a katonáknak, egy csapat, amely töltött káposztát és tésztaféléket készít, lefagyasztja, konzerválja vagy elrakja, így el lehet szállítani.

– Említette, hogy ételmiszert és tisztálkodószereket is visznek a háborús övezetbe.

N. S.: – A kárpátaljai osztagnak van ott egy 128-as brigádja. Így nevezik a kárpátaljai emberekből – többnyire magyarokból – létrehozott katonai csoportot vagy osztagot. Emellett önkéntesstáb is van. Kint van a Caritas és az az önkéntesstáb is, amely nagyobb, mint a Caritas, mert oda több irányból futnak be adományok. Többek között a katonák hozzátartozói jönnek el, elhozzák a csomagokat, amelyeket a férjüknek, testvérüknek vagy a fiaiknak szeretnének eljuttatni, amelyeket majd ez az önkéntescsoport elszállít, és személyesen kézbesít az illető katonának. A háború kitörése óta már az első héten kezdtek menekültek érkezni hozzánk is. Olyan létszámban jöttek, hogy fulladt bele a város, egyszerűen nem bírta kezelni ezt a néptömeget. Kihívás volt őket elszállásolni, étkeztetni, meg a koronavírus okozta járvány sem ért még véget. A Nagyszőlősi Caritasról azt érdemes még tudni, hogy sosem volt annyi ételmiszert-tartaléka, amelyből adományozni

Fotók: Molnár József

is tudott volna, mert az ingyeneskonyha nagyon sok ételmiszert igényel, és mindig igyekeztünk legalább az éléskamránkat feltöltve tartani. Csakhogy, amikor kitört a háború, természetesen ételmiszert kértek mindenhol. Ezt a helyzetet úgy oldottuk meg, hogy amennyi készpénzünk volt, azt ennek a vásárlására fordítottuk, és eljuttattuk a frontra.

– Melyek a legnagyobb nehézségek? Mire lenne szükség?

N. S.: – Leginkább békére lenne szükség. Mert már kezdünk elfáradni. Látom az embereken: még jönnek, önkénteskednek, de érezhető, hogy mindenki kezd nagyon-nagyon belefáradni. A Caritasnak két önkéntescsoportja van, amelyek még mindig első hívásra jönnek. De lassan megtanultak nem a háborúban élni, hanem a háború mellett. Széles valahol jó az ember számára, ha a mentális egészségét nézzük, hiszen egészségesnek kell maradni, másrészt nem jó, mert közbejön a közömbösség. A menekültekre visszatérve: jelenleg 267 ember van nyilvántartásba véve a Nagyszőlősi Caritasnál. Ezek közül 65–67 család, vannak egyedülálló is, akik havonta kapnak tőlünk ételmiszert-egységcsomagot, illetve egyéb támogatást: ruhát, pelenkát, gyerekholmit, kinek mire van szüksége. Voltak köztük olyanok, akik eljöttek a támogatásért, ha már adják. Őket igyekeztünk kiszűrni. És vannak, akik felhívják, hogy másnap reggel 7 óra előtt szeretnének eljönni, hogy átvegyék a csomagot, mert a mezőn dolgoznak, késő délután térnek vissza, aggodnak, nehogy ne kapjanak belőle. Őket igyekeztünk támogatni. Jobban is becsüljük, mert iparkodnak. Nem teszik össze a kezüket. Ezek az emberek hagyják szeretni magukat. Néha-néha eljönnek, és elmesélik a történetüket: honnan jöttek, mivel foglalkoztak addig. Akkor rádöbben az ember: mennyi kerestbe húzott élet... Vannak köztük orvosok, jogászok meg tanárok, akik most senkik. Ott ülnek az óvóhelyeken vagy az albérlésben. Ez szomorú, de tény.

– Ferencesként hogyan tudja támogatni a Nagyszőlősi Caritasra menekülteket és a helybélieket?

P. B. J.: – Nekünk – papoknak, szerzeteseknek – a remény embereinek kell lennünk. Menekülteknek és helyben maradtoknak egyaránt nagy szükségük van a biztatásra. Egy most érkező menekültnek rengeteget számít, ha valaki szóba tud állni, érdemben el tud beszélgetni vele. Én sajnos nem beszélhetek ukránul, de vannak rendtársaim, akik ismerik a nyelvet, például Mario atya, aki külön foglalkozik a Nagyszőlősi Caritasra érkező menekültekkel. Én inkább a magyarokkal beszélgetek. Ebben a helyzetben is azt gondolom: érdemes kitartani, van remény, van holnap. Hiszen, ha földünk valamit, az sohasem válasz egy adott nehézségre. A reménykeltés és annak éltetése egy ferencesstól várható és elvárható alapállás: van holnap, érdemes kitartani. A háborús helyzet bennem sok mindent elindított. Például azt, hogy gyakran éri az embert olyan kísértés, amely arra sarkallja: olyan dolgokkal foglalkozzon,

amelyek eredményeket hoznak, amelyek bizonyítottan megtérülnek, amelyek által fel tudjuk mutatni munkánk sikerét. De a siker sok helyzetben egyáltalán nem vagy nem így mérhető, például a gyereknevelésnél vagy általában véve a karitatív munkáknál. Itt nem is a szó szoros értelmében vitt sikerekről beszélünk. Hiszen egy napnak is lehet beteljesülése, ha úgy tetszik, sikere. Lehet, hogy egy mosolyban teljesedik ki az egész nap. Nem biztos, hogy az életet ilyen nagy távlatban, felmutatható eredményekben kell nézni mindig, és most sem, a háború idején, ebben a kifordított helyzetben. Én azt gondolom, fontos, hogy higgyük: van holnap, van remény.

– Mit gondol, miből tudnak erőt meríteni az emberek?

P. B. J.: – Mindenki más-más erőforrásból merít, hiszen mindenkinek más a célja. Ha valaki anyagilag szeretne boldogulni, akkor az anyagi sikerekből fog töltekezni. De ha valaki ezen túllát, akkor lehet, hogy már a mai nap is megvolt. Paptársaimmal a templomokról beszélgettünk. Érdekes, hogy nem ürültek ki. Pedig nagyon sok hívó elment. Viszont megjelentek mások, köztük olyanok is, akik valamikor másként gondolkodtak, de most érzik: el nem múlt a dologba kellene kapaszkodni.

– Olvastam egy cikket arról, hogy a ferences atyák Nagyszőlősen hittanórákat, nyári táborokat is tartanak. Az írásból az is kiderült: bár a járvány miatt hosszú ideig nem lehetett templomba járni, az élő közvetítések révén mégis rengeteg ember kezdett szentmisét hallgatni. A hit, a vallás gyakorlása megtartó erő.

P. B. J.: – Igen. A rossz helyzetből, amibe belekényszerültünk, született valami jó is. Sok idős néni, aki eddig csak a televízió vagy a rádió időszakos közvetítései által tudott szentmisét hallgatni, most örül, mert az okostelefon révén a saját temploma élő szertartásába kapcsolódhat be. Többen is összegyűlnek egy készülék előtt, mondják a saját templomuk imáit, éneklnek az énekeit. Hozzá szeretném tenni, hogy 532 napja mindennap imádkoznak a templomban a békéért egy kijelölt imaórában. Nemcsak várjuk, hogy béke legyen, hanem teszünk is érte. Erről Katica tudna többet mesélni.

Német Katalin: – Én iskolában dolgozom, tanár vagyok, de a plébánia számomra olyan, mint a saját otthonom, mert többekkel ott nőttünk fel. Láttuk, hogy mindenki tesz valamit a menekültekért. Például van, aki a beköltözésben segít. Nekünk eszünkbe jutott, hogy imádkozhatnánk. A rendszeres ima Lucsok P. Miklós püspök ötlete volt. Kérte a híveket, imádkozzák el mindennap 3 órakor a húszperces irgalmasság rózsafüzért minden templomban. A csoportban kb. öten vagyunk, és egyik csoporttársam hozott egy Szent Mihály-rózsafüzért is, azt is elmondjuk.

N. S.: – Úgyhogy egyórás lett a húszperces ima.

P. B. J.: – Mindennap, hétfőtől vasárnapig.

Enikő receptjei

Rózsa Enikő

Róka gomba télire

Öt kg róka gombát alaposan megmosok, majd jól kicsavaram a vizet belőle. A gombákat nem hámozom meg, nem kockázom, hanem a szárúkkal együtt, hosszan, nagyobb darabokba tépem. Két dl olajon elkezdem párolni a gombát, egy evőkanál sóval, egy evőkanál darált borssal fűszerezem, és folytonosan kavargatom. Kb. 10 perc múlva még egy csapott kanál sóval megszórom, és 40 perc alatt puhára párolom.

Olyan, mintha hús lenne! Miután megpuhult, egy evőkanál pirospaprikával megszórom, jól összerotyogtatom, és hűlni hagyom. Zacsókba adagolom, majd a fagyasztóba teszem.

Málnadzsem

Öt kg málnát megmosok, szűrőbe teszem, jól lecsepegtelem róla a vizet. A málnára két nagyobb citrom levét ráfacssom, két kg cukorral és öt dl vízzel főni teszem. Kb. 30 perc főzési idő elegendő ahhoz, hogy elkészüljön. Három tasak dzsemfixet hat evőkanál cukorral összevegyítek, és lassan a dzsemhez adagolom. Forrás után leveszem a tűzről, üvegekbe töltöm, és száraz dunsztba teszem, amíg kihül.

Feketeribizli-szőrp

Öt kg fekete ribizlit három liter vízzel, három citrom levével főni teszek. Kb. fél órát főzöm, majd átpasszírozom. Lemérem a levét, és literenként 85 dkg cukorral főni teszem.

Forrás után kb. 15–20 percig főzöm. Jól megvastagodik! Üvegekbe töltöm, a tetejére kevés szalicilt teszek, és száraz dunsztban állni hagyom, amíg kihül.

Paradicsomos töltött káposzta friss káposztából

Szükséges hozzá: egy kg darált hús, egy fej hagyma apró kockára vágva, 25 dkg füstölt kacsamell apró kockára vágva, nyolc dkg tisztított rizs, só, bors, piros fűszerpaprika, pici ételízesítő ízlés szerint. A masszát jól összedolgozom, meleg vízzel addig dolgozom, amíg jó lágy húsmasszát kapok. Így nagyon puha lesz a töltelék. A káposztafejeket a torzsájuknál kivágom. Forró, sós vízben kb. öt percig abálom, utána könnyen lefejtem a leveleket. A káposztaleveleket megtöltöm a töltelékkel. Az edény aljára kaporszárat és csombort teszek, körberakom a töltelékkel, az edény közepébe helyezem a vagdalt káposztát, amit némi koménnyel is megszórok. A tetejére szeletelt füstölt kacsamellel vagy füstölt marhaoldallal teszek. Befedem káposztalevéllel. Hét dl paradicsomlével és vízzel feltöltöm, majd lefedve, három óra alatt puhára főzöm. Tejfőllel kínáljuk. Rétegenként friss paradicsomkarikákat is tehetünk.

Jó étvágyat kívánok!

Bemutatóüzletet nyitott a Selected Bags

Szeptember 8-án a marosvásárhelyi Ștefan cel Mare utcában bemutatóüzletet nyitott a Selected Bags vállalkozás. Antal Hajnal fiatal vállalkozó a férjével, Bartha Hunor-Istvánnal újrahasznosított anyagokból – nagyrészt papírból – készít egyedi táskákat. A több mint tíz éve megszületett ötletből sikeres vállalkozás lett, a pénteken megnyílt bemutatóüzlet és műhely egy példaértékű karrier újabb mérföldköve.

Vajda György

A Baróton született Antal Hajnal 16 évesen jelentkezett a Marosvásárhelyen megszervezett Krónika szépe szépségversenyre, ahol becsöppent a divat világába. Egyetemi tanulmányait követően több munkahelyet is kipróbált, ruhaközvetítő céget alapított, tőzsdeoktató vállalkozás kommunikációja és ügyvezetője volt, majd 2013-ban az internetről megtanult technológiával papírból táskákat kezdtek készíteni.

Még abban az évben Marosvásárhelyen, divatbemutatón felfigyeltek az emberek az egyedi alkotásokra, és így született meg a Selected Bags, azaz válogatott, egyedi táskák márkajegy. Az igazi elismerést 2022. május 20–30. között Románia egyik legnagyobb divat- és vizuális művészeti fesztiválján, a Romanian Creative Weeken (Jászvásár) való bemutatkozás hozta. Alig fél évvel a divathéten való bemutatkozás után a Kovászna Megyei Kereskedelmi és Iparkamarán keresztül sikerült eljutniuk Bakuba, ahol közvetlen kapcsolatot építhettek ki az azerbajdzsáni textiliparban és divatszakmában működő vállalkozásokkal. A megrendelések száma nőtt. A táskák a házaspár koronkai lakásában készültek, amely leginkább műhelyre hasonlít, mintsem kényelmes otthonra, így már az idén felmerült a gondolat, hogy különálló helyiséget keresnek a műhelynek. Egy leromlott ingatlanra esett a választás, saját kezűleg tették rendbe és rendezték be. A megnyitó előtti napon is dolgoztak, hogy minden a helyére kerüljön.

– A kiválasztott ingatlan sajátosságainak köszönhetően egy bemutatótermet is berendezhettünk a műhely mellett. Nem egy szokványos bemutatóüzlet, hiszen egyedi, saját ízlésre, elvárásra szabott táskákat állítunk elő, így a polcokra elsősorban a különböző termékeink prototípusát helyezük. Alkalmunk van a klienseinknek bemutatni a technológiát is, hiszen ha van igény rá, a műhelyben is végigvezetjük az érdeklődőket – mondja Antal Hajnal, majd hozzáteszi: a belső berendezést is ő tervezte.

– Dzsungelhangulatot szeretnék idevarázsolni, ahol az oroszán dominál, hiszen ez a csillagjegyem, és talán ennek is sokat köszönhetek, hiszen temperamentumos vérmérsékletem, kitartásom, konokságom segített abban, hogy eljussunk idáig. Ugyanakkor azt szeretném, hogy ez egy olyan oázis legyen, ahova érdemes belépni, elbeszélgetni nemcsak a termékeinkről, hanem arról is, hogy mit jelent egyedinek lenni, felvállalni önmagunkat, és ezt külső jelekkel is megjeleníteni.

Nemcsak a helyiség rendbetétele igényelt hosszabb időt, a munkapont megnyitásának bürokráciája is elhúzódott.

Megtudtuk, hogy nemcsak a költözés jelentette a cég számára az ideai újdonságot, hanem különböző új geometriai formákkal kísérleteztek. Megszületett a Luna, a kerek táská prototípusa, és lesz háromszögű, illetve más alakú is. Antal Hajnal kifejtette, egyik céljuk a minőség javítása, ezért a tartozékok hazai beszállítóit külföldi cégekkel cserélték

fel. Továbbra is az erősségük az újrahasznosítás, így a papíron kívül más anyagokat, textíliát, bőrt, szőrmét is beépítenek munkáikba. Főliabeszállítót is cseréltek, egy hazai cég 100%-osan újrahasznosított műanyag fóliáját használják, és keresik a környezetkímélő ragasztót is. Amennyiben sikerül beszerezni, mintegy 98%-ban újrahasznosítható anyagokból dolgoznak, és akkor megpályázzák az uniós ökobizonylatot, ami szintén hatalmas előrelépés lesz, hiszen a cégtulajdonos tudomása szerint Romániában biztos, de talán Európában sincs még olyan cég, amely ilyen arányban és kombinációban használ fel újrahasznosítható anyagokat táskakészítésre.

S hogy a bőr vállpántok és egyéb kiegészítők hulladéka se maradjon felhasználatlanul, azt tervezik, hogy októberben új termékeket dobjanak piacra. Exuviae és Sexuviae elnevezéssel férfi- és női bőrhámokat, korszeteket, topokat készítenek.

– Sokan kérdezték, hogy mit csinálunk a

megmaradt bőrökkel, és ekkor támadt az ötlet, hogy készítsünk kiegészítőként személyre szabható hámoikat. Amióta kísérletezünk a modellekkel, hihetetlenül sokan érdeklődtek irántuk. Az Exuviae latin eredetű szó, újjászületést jelent, azt, amikor a gubóból pillangó lesz, vagy vedlik a kígyó, így az új termécsaládnak ezt a nevet választottuk, hiszen azt szeretnénk, hogy ezáltal a kelleket viselő nő vagy férfi szabaduljon meg a gátlásaitól, a társadalmi előítéletektől, és vállalja fel magát, találjon vissza önmagához. Valószínű, hogy nálunk polgárpukkasztó termécsalád lesz, de Nyugaton divat. Miért lennének mi mások? – tette hozzá Antal Hajnal.

A bemutatóüzlet és műhely hétközben 10–17 óra között tart nyitva, mivel azonban egyedi kiegészítőkről van szó, a tulajdonosok azt ajánlják, hogy előzetes online előjegyzés alapján keressék fel a helyiséget, hogy a saját ízlésüknek megfelelő darabot vihessenek haza.

Fotó: Vajda György

A rupertsbergi látnoknő zenéje (3.)

Szilágyi Mihály

Ki gondolná, hogy a gyógyítás, a gyógymódok kutatása, a monostor vezetése, a különböző tanácsadások és a már említett új nyelv megalkotása mellett volt ideje és ereje zenével és irodalommal is foglalkozni? Költőként sok vallásos témájú verset írt, melyeket a kortársaival összehasonlítva színvonalasnak tartanak.

Végül foglalkozunk Hildegárd zenei munkáival is! Mint említettük, hangszere is tudott játszani, és a zeneelméletet is jól ismerte. Kíváncsi, kutakodó természetű lévén a hangok világát is igyekezett megismerni. Képzelőereje hetven zeneművel tette gazdagabbá a zeneirodalmat. A zenekritikusok bátornak nevezik, mert merész melizmákkal (sok hangból álló hajlításokkal) tűzdelté tele szerzeményeit. Sajátos, felismerhető stílusa volt, ami gyakorlottságra utal.

Leghíresebb művét, amit 1151 körül komponált, a jelenkorban is érdemesnek találták a feltámasztásra. Ez az Ordo virtutum, vagyis az Erények hierarchiája. Ez a mű tekinthető az első oratóriumnak. A vokális oratórium gregorián stílusú, a jó és a gonosz harcát állítja szembe; két ellentétes erő harcol az emberek lelkéért. A mű pedagógiai célzatú is, hiszen az ember maga dönti el, az erény és a gonoszság küzdelmét tapasztalva, hogy kinek adja a lelkét. A szereposztás is érdekes: a lelkeket és a jó oldalán megjelenő szereplőket női hangok éneklik, az Ördögöt pedig inkább beszélni, mint éneklő hangokkal férfi adja elő.

A nagy zeneművekre jellemző, hogy kiállják az idő próbáját. Ezen ál-

lítás alapján Hildegárd időtálló zeneszerzőnek számít. Műveinek feldolgozásaival naponta találkozhatunk. Jan Garbarek és a Hilliard együttes sajátos módon álmolta jelenkorivá a középkori szerzeményeket, de számos lemezlovas és technozenész is inspirálódott az apátnő szerzeményeiből.

A rupertsbergi monostor falain belül minden bizonnyal modernnek számító életet éltek az apácák, hiszen apátnőjük vadonatúj énekeit és szindarabját énekelhették. Hildegárd kolostora csak azon nemesi kisasszonyok számára jelentett „elviselhetetlen” korlátokat, akik csupán neveltetés céljából kerültek az apátnő fennhatósága alá. Maga Hildegárd is úgy látta, hogy a fegyelem pontos betartása miatt gyűlölték őt a lányok: „Haraggal néztek rám, a hátam mögött engem hibáztattak, és azt mondták, hogy a kolostori szabályzat fegyelve számukra elviselhetetlen teher”. De aki nem amolyan gyermekgörzöként értelmezte a kolostori élet reguláit, annak más életszemléletet nyújtottak a vezető szabályai. Az örömteli emberi élet Hildegárd szerint helyes mindaddig, amíg nem ütközik a Szentírás tanításával: „Az olyan föld, amit az eke összevissza szabdal, aligha fog rendes termést hozni. A túlságosan szigorú székzés megfosztja erejüktől az erényeket, és nem terem mást, csak büszkeséget. Mindent úgy kell elrendezni és szabályozni, hogy közben a szív öröme meg ne szökjék”.

Hildegárd nem volt megalkuvó, és nem követte vakon az egyházi tiltásokat sem. 1178-ban történt, hogy a mainzi érsek kiközösítette az egyik neki ellentmondó lovagot. A kiközösítés akkor felért a halálos büntetéssel, mert

aki meggyilkolt egy kiközösítettet, az jótettet vitt véghez. A lovag Hildegárd kolostorában keresett menedéket, ahol egy pap és az apátnő előtt megbánta bűneit, és hamarosan meghalt. A monostor kertjében temették el. E hírre a mainzi érsek azt követelte, hogy a kiközösített holttestét helyezték a temetőn kívül. Hildegárd megtagadta a kérést, ezért az engedetlen apátnőt és a teljes monostort interdictum alá helyezték. Az interdictum azt jelentette, hogy elvitték az oltárszentséget, nem harangozhattak, nem tarthattak zsolozsmát (imaórákat a nap különböző óráiban). A már nyolcvanéves Hildegárd személyesen utazott Mainzba, de az érsek hajthatatlan maradt. Az apátnő sem törődött bele az érsek makacsságába, hanem leveleket küldött, melyekben arra hivatkozott, hogy „kaptam egy látomást: jobb nekem, ha emberek kezébe esem, mint ha megszegem az én Istenem parancsát”. Végül befolyásos emberek közbenjárására az érsek feloldotta a rupertsbergi monostor tilalmait.

Ez eset után Hildegárd rövidesen elérkezett földi pályafutásának végéhez. 1179. szeptember 17-én az utókorra bízta szellemiségének, tudásának a követését és folytatását. Bizonyára alázattal mosolygott az emberi gyarlóságon, hogy bár életében is szentként tisztelték, mégis közel egy évezredet kellett várnia az időtlen örökkévalóságban, hogy végül 2012-ben Benedek pápa szentté nyilvánítsa.

Zeneszerző nőként sokáig egyedülnek számított. A maga korában rendkívül népszerű zeneszerző volt, mai szóval akár sztárzeneszerzőnek is nevezhetnénk. Életéről 2009-ben készítették látványos mozifilmet.

Innovatív módszert fejlesztenek a fogágybetegségek kezelésére

A fogászatban teljesen új módszert fejlesztenek a fogágybetegségek kezelésére a Semmelweis Egyetemen (SE) – tájékoztatta az intézmény hétfőn az MTI-t.

A közlemény szerint a fogakon a nem megfelelő és nem rendszeres tisztításkor néhány nap alatt réteg képződik, az ebből kialakuló fogkő baktériumtartalma és felszíne irritációt okoz, amelyre a szervezet ingyulladásal reagál. A folyamat eleinte visszafordítható: a fogkő eltávolításával megszüntethető a gyulladás, azonban ha tartósan fennáll az irritáció, az az íny és a csont visszahúzóódását is okozhatja. Ha nem kezelik, a fogágybetegség évtizedek alatt a fog elvesztésével is járhat.

Az új eljárás lényege, hogy a terápia nem a baktériumokat célozza, hanem a szervezet saját immunválaszára építve szünteti meg a gyulladást – írták.

A kutatók a fehérvérsejtek egy csoportját, az úgynevezett makrofágokat veszik célba, amelyek egyik fajtája a gyulladást okozó tünetek csökkentéséért felelős, míg a másik felerősíti azokat. „Utóbbiak inaktiválása, illetve gyulladást enyhítő makrofággá alakulásának elősegítése a cél, amit folsav-ezüst komplex alkalmazásával érnek el, célzottan a gyulladásban lévő sejtekbe juttatva azt” – írták.

A sejtekbe jutásról a folsav gondoskodik, a makrofágok elpusztításáért pedig a baktérium- és vírusölő tulajdonságairól is ismert ezüst felel, amelyet a folsavhoz kapcsolnak.

A közleményben idézték Géczi Zoltánt, az SE fogpótlástani klinikájának adjunktusát, az új módszert leíró tanulmány első szerzőjét, aki elmondta: a folsav a sejtanyagcsere-folyamatok egyik fontos résztvevője, ám a szervezet nem képes előállítani, ezért kívülről kell bevinni.

A laboratóriumi kísérletek már folynak, az elkészült terméket szájjvíz vagy gél formában a szájjüregben alkalmazzák majd a fogkő-eltávolítás és sebészeti kezelés kiegészítésére – ismertette. A teszteléstől és az engedélyeztetési folyamatoktól függően erre körülbelül két-három év múlva kerülhet sor.

1.	KISFALUDY (KÖLTŐNŐ)	TILTÓSZÓ CHILEI KÖLTŐ (PABLO, NOBEL-D.)	... FERRER (AMERIKAI SZÍNÉSZ)	TE ÉS Ó	HATALMÁBAN TART	TÉLI CSAPADÉK GÖRÖG BETŰ	HUZAL	SEBESSÉG-LASSÍTÓ	LATIN KÖTŐSZÓ	TARTOZÁST MEGAD	AZ ARZÉN VEGYJELE SZIGET (OLASZ)	SZÓLÓLÉ	ELADOM A FELÉTI	IDEGEN MŰVÉSZET
H														N
SEMÉLY-NÉVMÁS		ÍRORSZÁG HONI NEVE RANGJELZŐ ELŐTAG				A TIROLI HÍRES A FOLYÓ SZÉLE					KÁRTYAJÁTEK MAGYAR MEGYE			
NAGY KAZAH TÓ KERÜL, VÁSÁROLHATÓ				EURÓPAI HEGYSÉG TESTI ÁLLAPOT					KÖZISMERT VIRÁGFÉLE OKTAT				NÉVELŐ HASMENÉS (FRANCIA, FONETIKUS)	
2.	A	KÉZJEGYÉVEL LÁT EL	LENT PRÉMES ÁLLAT	HITEGET FRANCIA FESTŐ				DOLGOZIK A MOZDONY MŰLIK					RÓMAI 550 HOSSZÚ NŐI SÁL	
LASSAN ELVESZTI AZ EREJÉT				RÓMAI 150 FED, BORÍT		AZ ARGON VEGYJELE SZÉKELY IS		A TANTÁL VEGYJELE BIZAKODIK		A FALU KÖZEPE! DOKTOR (RÓV.)		NÉMET SEMÉLY-NÉVMÁS ELEK!		
AZ EGYIK ZENON VÁROSA		KUKORICAPÁLINKA ARRÁ A MÁSIK HELYRE			VÁLTOZÁS IRÁNYA RENDŐR (ARGÓ)					LENTI TESTRÉSZ LÓBIZTATÓ				
TESTŐRSÉG			KÉZI HOSSZMÉRTÉK ... NIN (USA-IRÓNÓ)			TÉVESEN JEGYZŐ HIVATALI MUNKAHELY				PAPAGAJ-NÉV TURANDOT KERŐJE				
RÓMAI SZAMOK, ÖSSZEGÜK 106		BESZÉL A MAJOM! INDUL A VOLGAI			SIMÁVÁ TESZ TEHÉNHANG				ESKŰ TARTALMA! RÓMAI KETTŐ		LEVÉGŐ SZOLMIZÁCIÓS HANG			
AZ ARGON VEGYJELE SZÉKEN PIHEN		VASÚTI SZERELVÉNY A PIROS IS EZ		ENNYI FÉR A KÉZBE BESZÉL					BÉKÉS ... (SZÍNÉSZNŐ) KOPOTT SZÍNŰ				AMPER (RÓV) FIGYELEMRE MÉLTÓ	
		FÜSTÖLT SONKA (NÉP) A CSÉPLÉS HELYE		DÖRZSÖL ÖSSZEGVEKTOR				ÜVEGCSE PONTOK SORA					KÍGYÓHANG NŐI NÉV (AUG. 18.)	
A KOSZT LÉNYEGEI!		AIR INDIA (RÓV) MINIHEGY		AZ ITTENI FORMA		BUDA HATÁRTALANI! FEKETE I. GÖLYAJA		MENJI (OLASZ) ERDEI GYŰMÖLCS		A RÁDIUM VEGYJELE PORCIÓ		MÁRAMOSI FOLYÓ (IDŐ) TELT EL (ANGOL)		
DORGÁL			SZÓGLET NICOLAE EGYIK BECÉZÉSE			INDIAI KIRÁLY VOLT VUK ZSÁKMÁNYA				FA VÉGTAG A JÓD ÉS A NEON VEGYJELE				
ÖGÖRÖG FILOZÓFUS, ELEA LAKÓJA			RÉGÉSZ ÓRÓME CÉGFÉLE (RÓV)				...ORSZÁG-GYŰLÉS (1707) LYUKAS RŰDI!				RUHA-TARTOZÉK TALÁLI!			
BETŰT VET		NEM MEGY EL A BŐR VEGYJELE			ZAJ RÓMAI ÓT				NŐI NÉV (MÁJ. 10.) SPANYOL AUTÓJEL					
L.N.J.	N							EBÉDEL A CSORDA				BEPATTANÓ!		

Szeptember 7-i rejtvényünk megfejtése: **A szerelem kitérők nélkül tör célja felé, mint a hegyekből alázóduló kövek.**

Kínkeserves román siker a 18. percben majdnem egy órára félbeszakított mérkőzésen

Európa-bajnoki selejtező mérkőzésen Románia labdarúgó-válogatottja 2-0-ra legyőzte Koszovót csütörtök este, a bukaresti Nemzeti Arénában. A találkozót a 18. percben mintegy 50 percig félbeszakította a játékvezető, miután a hazai szurkolók Koszovó az Szerbia feliratú drapériát függesztettek ki a lelátóra.

A hazaiak támadófocival kezdték a meccset, de az első igazán nagy helyzetet Muriqi hagyta ki, aki elcsípte Burcă rossz passzát, kicselezte a román kapus Moldovant, a hálóba csorgó labdáját azonban az utolsó pillanatban kikanalazta Drăgușin.

A 40. percben Coman büntetést reklamált egy támadást követően,

némi videózás után azonban a játékvezető továbbot intett. Nem így két perccel később, amikor a koszovóiak leggőlerősebb embere, Muriqi lekényőkölte ellenfelét: határozottan felmutatta neki a második sárga lapot, ezzel a pirosat is, így a házigazdák több mint egy féldőt emberelőnyben futballozhattak.

Szünet után némileg oldódott az addigi feszült hangulat, és a román csapat az 58. percben büntetőhöz jutott, amikor Ianis Hagi a védők között kereste labdájával Comant, a koszovói védők pedig buktatták a román csatárt. Stanciu állt oda, hogy elvégezze a tizenegyest, azonban csak kis lendületet vett, és Muric hátrította a lövést.

Maradt a 0-0, de a román csapatkapitány a hajrában jótette a hibáját, és a 84. percben, a

büntetőterület határáról kapufás gólt szerzett. A hátrányba került vendégek ekkor már semmit nem veszíthettek, kijöttek a védekező állásból, és rohamot vezényeltek, a hazaiak azonban állták a sarat, mi több, gyors kontrákkal is válaszoltak. Egy ilyen ellentámadás Moruțan lövésével zárult, amelyet a koszovói kapus hátrított, majd Alibec is próbálkozhatott. A ráadáspercekben a svájci vendéglátékhöz hasonlóan (amikor két gólt is szerzett a hajrában, és ezzel 2-2-es döntetlenre mentette a meccset) újra Mihăilă került főszerepbe, a román játékos ezúttal is pazar gólt lőtt, és beállította a 2-0-s végeredményt.

Sikerével Románia a harmadik győzelmet szerezte meg, a válogatott veretlenül a tabella második helyén áll. (F.A.)

Fotó: a román labdarúgó-válogatott közösségi oldala

Rivaldo bevásárolta magát Hagi klubjába

A román bajnok Konstancai FCV Farul futballklub részvényese lett a legendás brazil játékos, Rivaldo – jelentették be hétfőn este.

Az 1999-ben aranylabdás, 2002-ben világbajnok, 2015-ben visszavonult brazil labdarúgó a klub részvényeinek 10 százalékát vásárolta meg. Az egyesület játékosja Rivaldo fia, Rivaldinho, valamint a veje, Gustavo Nascimento da Costa.

A jelenleg a Szuperliga 10. helyén álló FCV Farul többségi tulajdonosa és edzője a korábbi 124-szeres román válogatott Gheorghe Hagi. Az FC Farul 2021-ben fuzionált a Hagi által 2009-ben alapított és vezetett, utánpótlás-nevelésre alapozó, kétszeres román bajnok Konstancai Viitorul csapatával (innen az FCV előtag a jelenlegi klub nevében).

A sportszervezet elnöke Hagival együtt a román labdarúgás úgynevezett aranygenerációjához tartozó Gheorghe Popescu, szakmai igazgatója pedig a Hagi jobbkezeinek számító, kolozsvári származású, pályafutását a helyi Universitatea csapatánál kezdő Jaskó Zoltán.

„Egy ideje követem a román labdarúgást, és elég jól ismerem a bajnokságot. Romániának mindig jó játékosai voltak, erős képviselt a nemzetközi labdarúgásban, főleg Gheorghe Hagi idejében. Meglepődtem néhány évvel ezelőtt, amikor megtudtam, hogy visszavonulását követően így bekapcsolódott: hihetetlennek találtam. Nem hallottam még olyat, hogy egy ekkora játékos a szenvedélyébe fektesse a vagyonát. Azt hiszem, hogy az eredmények választ adnak minden kérdésre” – idézte Rivaldót a klub közleménye.

A brazil sportember hozzátette: az FCV Farulnál megvalósított magánbefektetés, az edzőközpont, az eredményeket megalapozó futballakadémia, az itt nevelkedett játékosok eredményei bírták rá arra, hogy Gheorghe Hagi mellé álljon.

„Ha egyedül el tudta érni mindezt, hogy kétszer bajnok legyen Európa legfiatalabb csapatával, akkor azt hiszem, hogy a támoga-

tással, amelyre vágyik, még többet érhet el” – mondta Rivaldo.

Az egykori sztárfutballista a brazil Santa Cruz csapatában kezdte a pályafutását. 1996-ban szerződött a Deportivo La Corunához, rá egy évre pedig a Barcelona játékosává lett. Játzott még az AC Milannál, a görög kluboknál, majd visszatért Brazíliába. A brazil válogatottban 74 mérkőzésen 35 gólt szerzett.

Fotó: az FCV Farul közösségi oldala

Eredményjelző

EURO 2024, selejtező, 6. forduló:

* A csoport: Spanyolország – Ciprus 6-0, Norvégia – Georgia 2-1. Az állás: 1. Skócia 15 pont/5 mérkőzés, 2. Spanyolország 9/4, 3. Norvégia 7/5, 4. Georgia 4/5, 5. Ciprus 0/5.

* C csoport: Olaszország – Ukrajna 2-1, Málta – Észak-Macedónia 0-2. Az állás: 1. Anglia 13 pont/5 mérkőzés, 2. Olaszország 7/4 (6-4), 3. Ukrajna 7/5 (6-7), 4. Észak-Macedónia 7/5 (7-12), 5. Málta 0/5.

* D csoport: Lettország – Wales 0-2, Örményország – Horvátország 0-1. A csoport állása: 1. Horvátország 10 pont/4 mérkőzés (9-1), 2. Törökország 10/5 (8-6), 3. Örményország 7/5 (8-7), 4. Wales 7/5 (6-7), 5. Lettország 0/5.

* F csoport: Belgium – Észtország 5-0, Svédország – Ausztria 1-3. Az állás: 1. Belgium 13 pont/5 mérkőzés (13-1), 2. Ausztria 13/5 (12-4), 3. Svédország 6/5, 4. Azerbajdzsán 1/4 (2-11), 5. Észtország 1/5 (2-16).

* I csoport: Izrael – Fehéroroszország 1-0, Románia – Koszovó 2-0, Svájc – Andorra 3-0. Az állás: 1. Svájc 14 pont/6 mérkőzés, 2. Románia 12/6, 3. Izrael 11/6, 4. Koszovó 4/6 (5-6), 5. Fehéroroszország 4/6 (4-11), 6. Andorra 2/6.

* J csoport: Izland – Bosznia-Hercegovina 1-0, Portugália – Luxemburg 9-0, Szlovákia – Liechtenstein 3-0. A csoport állása: 1. Portugália 18 pont, 2. Szlovákia 13, 3. Luxemburg 10, 4. Izland 6 (10-9), 5. Bosznia-Hercegovina 6 (5-9), 6. Liechtenstein 0.

Jegyzőkönyv

2024-es labdarúgó-Európa-bajnokság, selejtező, I csoport, 6. forduló: Románia – Koszovó 2-0 (0-0).

Bukaresti, Nemzeti Aréna, vezette: Willy Delajod (középen), Erwan Finjean, Philippe Jeanne (partjelzők), Thomas Leonard (tartalék, mind franciák). Videóbírók: Benoit Millot – Stephanie Frappart (franciák).

Románia: H. Moldovan – A. Rațiu, Drăgușin, A. Burcă (63. R. Marin), Bancu – Cicalădu (77. Olaru), Scriciu – N. Stanciu, I. Hagi (71. Moruțan), Fl. Coman (71. Mihăilă) – G. Pușcaș (46. Alibec).

Koszovó: Muric – Vojvoda (81. Beka), Amir Rrahmani, Aliti, Paqarada – Zhegrova (63. Drešević), V. Berisha (54. Muslija), Loshaj, B. Berisha (81. Albion Rrahmani) – Rashica (54. Hadergjonaj), Muriqi.

Gólszerzők: Stanciu (84.), Mihăilă (90+3.).

Sárga lap: A. Burcă (9.), G. Pușcaș (32.), Bancu (52.), illetve B. Berisha (14.), Muriqi (18., 42.), Amir Rrahmani (32.), Vojvoda (53.), Loshaj (59.).

Kiállítva: Muriqi (42.).

Flick menesztése után a franciák ellen tört meg Németország nyeretlen sorozata

A német labdarúgó-válogatott 2-1-es sikert aratott barátságos mérkőzésen a világbajnoki ezüstérmes franciák felett. Az EURO 2024 házigazdája öt nyeretlen mérkőzés után győzött kedd este.

A dortmundi találkozón Thomas Müller már a negyedik percben előnyhöz juttatta a házigazdákat, Leroy Sané a 87. percben volt eredményes, majd Antoine Griezmann a 90. percben büntetőből szépített. Németország csapata legutóbb márciusban nyert, akkor Perut győzte le edzőmeccsen. Azóta négy vereség és egy döntetlen volt a mérlege.

A japánok elleni 4-1-es vereséget követően vasárnap menesztett Hans-Dieter Flick szövetségi kapitány helyett a franciák ellen Rudi Völler csapatigazgató, Hannes Wolf, az U20-as válogatott szövetségi edzője, valamint az ő segítője, Sandro Wagner irányította a németeket.

Barátságos mérkőzések, eredmények: Németország – Franciaország 2-1, Skócia – Anglia 1-3.

Doppingvétség miatt négy évre eltiltották Simona Halepet

Simona Halep kétszeres Grand Slam-torna-győztes román teniszezőt 2026 októberéig eltiltották két különböző doppingvétség miatt. A sportág tisztaságát felügyelő szervezet (ITIA) kedden jelentette be döntését.

A 31 éves Halep versenyzési engedélyét tavaly októberben ideiglenesen felfüggesztették, mert az amerikai nyílt bajnokságon levett A és B mintájában is kimutatták a tiltólistás roxadustat jelenlétét. A roxadustat fokozza az eritropoetin endogén termelését, serkenti a hemoglobint és a vörösvértestek termelődését, ezért vérszegénység ellen használják.

Halep határozottan tagadta, hogy tudatosan használt tiltott szert, és azt mondta, bizonyítékai vannak rá, hogy egy engedélyezett, de szennyezett táplálékkiiegészítőből került a szervezetébe roxadustat. Az ITIA illetékesei egyrészt elfogadták a játékos érvelését, másrészt viszont megállapították, hogy az általa elismert mennyiség nem eredményezhette volna a pozitív mintákban talált magas koncentrációt.

A másik doppingvétséget a korábbi világranglista-vezető biológiai útlevelelnek szabálytalansága okozta.

Négy nyelv, egy oktatási rendszer – dél-tiroli előadóval startolt az MCC Transylvania Lectures új évada

A dél-tiroli ladin kisebbségi oktatási rendszert és a nyelvtanulás összetett módszertanát mutatta be dr. Paul Videsott, a Bolzanói Szabadegyetem Pedagógia Karának dékánja és a European Journal on Minority Issues főszerkesztője a Transylvania Lectures előadás-sorozat évadnyitó alkalmán. A szakember dr. Horváth István szociológussal beszélgetett szeptember 11-én a Mathias Corvinus Collegium (MCC) kolozsvári központjában.

Három dolog kulcsfontosságú a sikeres nyelvtanuláshoz: erős motiváció, aktív gyakorlás és befogadó környezet – derült ki dr. Paul Videsott dél-tiroli szakember hétfői előadásán. Kiemelte, hogy nem elegendő a szándék, ha az elsajátításhoz szükséges iskolán kívüli munka nincs beépítve a folyamatba. Rávilágított arra is, hogy a harmincezeres ladin közösség számára a túlélés a legfőbb ösztönző erő. A nyelvek tanulása számukra nem opcionális, hanem elengedhetetlen eszköz az érvényesüléshez, fennmaradáshoz.

Az általános felvezetőt követően Paul Videsott rövid történelmi átte-

kintővel ismertette a ladin népcsoport kapcsolatát az osztrákokkal, olaszokkal és németekkel, továbbá beavatta a közönséget a jelenlegi autonómia létrejöttének folyamatába. A szakember elmondta, a ladin egy ősi nyelv, amely nagyon sokáig csak szóbeli formában létezett. A különböző dialektusokat egyesítő első nyelvtankönyv a 19. században íródott, de nem ültették gyakorlatba. Hivatalos nyelvként is csak a 20. század végén fogadták el, ezért a ladin nép többször került olyan helyzetbe, hogy olaszokként vagy németekként kezelték őket, attól függően, hogy kik irányították a politikai szférát. Sőt olyan jogi intézkedésre is volt példa, hogy a ladinoknak választaniuk kellett: olaszokként maradnak szülőföldjükön, vagy németekként emigrálnak más országba. De minden akadály ellenére sikerült megtartaniuk kultúrájukat, identitásukat.

Paul Videsott az előadás következő részében bemutatta a dél-tiroli iskolarendszer jelenlegi, német, olasz és ladin iskolákra osztott struktúráját. A ladin intézmények egyedi megközelítést alkalmaznak az oktatás során: a diákok nem opcionális tantárgyként tanulják a

nyelveket, hanem kötelező módon művelődnek olaszul, németül, ladinul és angolul. Már óvodától kezdve párhuzamosan használják mind a négyet, és hetente változik a tanítás nyelve. Az intézményekben az oktatók helyiek, és kötelezően ismerniük kell a négy nyelvet, a diákok pedig egy ötvöztöt abécé segítségével egyszerre tanulnak meg mindegyikét írni. A régió egyetemei közül a ladin az egyetlen, amely négy különböző nyelven ad ki diplomát.

Az előadásra a szakértő kimutatókat is hozott, amelyek a rendszer eredményességét igazolták. A felmérések alapján a többnyelvűség nem hátráltatja a fiatalokat, sőt a tanulók jobban teljesítenek más helyi csoportokhoz képest, a statisztikákból pedig az is kiolvasható, hogy a ladin populáció – más európai kisebbségekkel szemben – növekedő tendenciát mutat az autonóm régióban. Paul Videsott úgy véli, a nemzeti identitás megélése is jó hajtóerő, hiszen a ladin nép végre nem szorul a háttérbe kisebbségként, hanem központi szerepet vállal. Az előadást követően dr. Horváth István szociológus, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem

Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézetének tanára beszélgetett a meghívottal, valamint a közönség is feltehető kérdéseit a szakembernek.

„A nyár nagy rendezvényei, a fesztiválok, városnapok, táborok és kirándulások után újabb nyilvános előadásokkal várjuk az érdeklődőket az oktatási központjainkba. Igyekszünk olyan előadókat megszólaltatni, olyan témákat érinteni, amelyek érdeklik az erdélyi embereket. Erre jó példa Paul Videsott bemutatója is, hiszen sokat tanulhattunk tőle a dél-tiroli oktatási rendszer megismerése által” – mondta el *Talpas Botond*, az MCC erdélyi tevékenységért felelős igazgatója.

A Transylvania Lectures nevű előadás-sorozat keretében az MCC meghívására elismert akadémiku-

Dr. Paul Videsott

sok, szakemberek, véleményformálók érkeznek Kolozsvárra, hogy kivesézzék napjaink égető kérdéseit, bevonva a diskurzusba a helyi közösség tagjait is. Az esemény célja, hogy lehetőséget biztosítson a párbeszédre, nyílt eszmecsere.

Tájékoztatás a lakáskérelmet benyújtók részére

Marosvásárhely Megyei Jogú Város Helyi Önkormányzata tájékoztatja az Állami Lakásügynökség (ANL) által épített ifjúsági lakások, továbbá a szociális lakások, illetve az állami lakásalaphoz tartozó bérlakások igénylőit, hogy:

- a 2024. évi igénylők nyilvántartásába feliratkozni 2023. szeptember 15. és október 13. között lehet;
- azok az igénylők, akik az előző években már nyújtottak be kérelmet, kötelesek beterveztet irataik naprakész állapotáról gondoskodni, vagyis azok aktualizálása érdekében megjelenni.

A formanyomtatványok – ideértve az igazoló okiratok űrlapjait is – az intézmény székhelyén szerezhetők be, vagy a honlapjáról [www.tirgumures.ro] tölthetők le. Pontosabban a *Lakások (Locuințe) – Szociális lakások [Kérvényezés]*, illetve az Állami Lakásügynökség (ANL) által épített ifjúsági lakások (*Locuințe sociale [– Cereri]*), illetve *Locuințe pentru tineri [ANL]* menüpont alatt keresendők.

A kérelmeket az általános iktatóban (a 13 sz. irodában), illetve a primaria@tirgumures.ro vagy az infopublic@tirgumures.ro e-mail-címek valamelyikére küldött elektronikus levélben lehet benyújtani.

További tájékoztatásért keressék meg a *Közművelődési, Ifjúsági és Sport-, valamint Lakásügyi Osztályt* a 0265-268 330-as telefonszám 137-es mellékén vagy a locativ@tirgumures.ro e-mail-címre küldött elektronikus levélben.

Soós Zoltán
polgármester

A magyar filmtörténet klasszikus alkotásai az Erdély TV-ben

A magyar film 100 éves történetét átölelő filmtörténeti vetítéssorozat indít az Erdély TV. Szeptember 17-től, vasárnaponként este 8-tól a tévénézők a magyar filmtörténet egy-egy gyöngyszemét láthatják digitálisan felújított, kiváló képminőségben, a Mozizom Filmklub keretében.

Magyar filmremek a legjobb minőségben mottóval indul a vetítéssorozat az Erdély TV-ben vasárnap 20 órától. A tévécsatorna a magyar filmtörténet klasszikus alkotásait tűzi műsorra Németh Sz. Előd filmkritikus felvezetőjével.

A filmeket tematikus blokkokba szervezik. A szeptemberi és az októberi vasárnapokon Fábri Zoltán és az Oscar-díjas Szabó István filmjeiből válogatnak. Mindkét rendezőiás filmjeinek központi kérdései az egyén és a hatalom köré összpontosulnak. Olyan sorsokat mesélnek el, amelyek a történelem viharában kuszálódnak össze. *A Hősök a hatalom árnyékában* tematikában a következő filmeket lehet megnézni: *Hannibál tanár úr* (szept. 17.); *Az ötödik pecsét* (szept. 24.); *Isten hozta, őrnagy úr!* (okt. 1.); *Mephisto* (okt. 8.); *Redl ezredes* (okt. 15.); *Hanuszen* (okt. 22.). A filmek vetítési jogát a magyar Nemzeti Filmintézet biztosította.

Legendás rendezők, kiváló színészek, ismerős pillanatok vasárnaponként este 8 órától az Erdély TV-ben.

Marosvásárhely (Központ)

P-ța Mărășești, Nr.21
0733 553 976

Marosvásárhely (Cart. Tudor)

B-dul 1. Dec. 1918, Nr.126
0755 088 379

Medgyes

Str. Pompierilor Nr.4
0735 830 678

Nyárádszereda

Str. Pompierilor Nr.1
0733 553 976

Segesvár

Str. Mihai Viteazu Nr.40
0770 810 855

Szászrégen (Cardinal)

Str. Cardinal Alexandru Todea,
Nr.25/A
0728 908 856

Szászrégen (Libertății)

B-dul Libertății, Nr.12/2
0733 553 971

Marosludas

Str.B-dul 1 Dec. 1918. Nr.7
0735 786 853

Torda

Str. Mihai Viteazu Nr.2
0729 069 548

Dicsőszentmárton

Str. Victoriei Nr.21
0736 386 353

Szováta

Str. Principală Nr.151.
0773 347 494

www.doraoptics.ro

15%
KEDVEZMÉNY

600 RON
értékű vásárlás felett

MINDENFÉLE

VÁLLALUNK: szobafestést, szigetelést, bármilyen kisebb javítást. Készítünk új háztetőt, virágcserepet lemezből. Tel. 0756-596-889, Berecki Sándor. (20716-I)

SZÁLLÁS GYULÁN, a Várfürdő közelében – Alexander vendégház. Tel. 0036-70-3636-817. E-mail: tarterezia@gmail.com (20694-I)

KÚTYÚRÚKET árulunk és kútásást vállalunk. Tel. 0765-385-595. (20605)

TAKARÍTÁST vállalkoz. Tel. 0757-164-713. (20686)

VÁLLALUNK bármilyen tetőkészítést és kisebb javítást. Tel. 0758-598-133, István. (20692)

SZAKEMBER vállal bármilyen építkezési munkát, javítást. Anyagot biztosítunk. Tel. 0724-148-390, 0743-581-952, Csaba. (20696)

VÁLLALUNK tetőjavítást, cserépforgatást, vaskapuhegesztést és bármilyen építkezési munkát (saját anyagból is), vakolást, meszelést, szigetelést. Nyugdíjasoknak 18% kedvezmény. Tel. 0724-148-390, 0743-581-952, István. (20696)

SZAKEMBER vállal bádogosmunkát, tetőjavítást, meszelést, vakolást, vaskapuhegesztést, kerítéskészítést. Mindenféle anyagunk van raktáron. Tel. 0734-938-711, István. (20696)

SZAKEMBER vállalja bármilyen típusú háztető készítését, kisebb tetőjavítást, hidroizolációt kartonból vagy poliészterből és meszelést. Nyugdíjasoknak 10% kedvezmény. Tel. 0745-680-818, Csaba. (20705-I)

VÁLLALUNK garázsjavítást, szigetelést, tetőfedést Lindab lemezzel, bármilyen javítást, benti munkát, festést, glettelést. Hívjanak bizalommal, bármiben rendelkezésükre állunk! Tel. 0767-837-782. (20715-I)

MEGEMLEKEZÉS

Fájó szívvel emlékezünk szeptember 14-én a nyáradszentmártoni id. **AMBRUS ISTVÁNRA** halálának második évfordulóján. Emléke szívünkben örökké élni fog. Szerető családja. (20712-I)

Fájó szívvel emlékezünk szeptember 14-én **SZÁSZ KATALINRA** halálának 3. évfordulóján. Szeretete élni fog szívünkben. Emléke legyen áldott, nyugalma csendes! Árpi, Ibi, Klári, Barbika és Boglárka. (20711)

ELHALÁLOZÁS

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy a szeretett férj, édesapa, nagypapa, rokon és jó szomszéd, **KRISTÓF ALBERT** 2023. szeptember 12-én, életének 90. évében csendesen megpihent. Drága halottunkat 2023. szeptember 14-én, csütörtökön 14 órakor helyezzük nyugalomra, református szertartás szerint, a marossárpataki református temetőben. A gyászoló család. (20717-I)

RÉSZVÉTNYLIVÁNÍTÁS

A Metalul Szövetkezet munkaközössége mély együttérzéssel osztozik Simó Attila kollégánkkal a drága testvére, **SIMÓ ALAJOS** elvesztése okozta fájdalmában és gyászában. Vigasztalódást kívánunk a gyászoló családnak. Nyugodjon békében! (67467-I)

Directia Generală Regională
a Finanțelor Publice - Brașov

A jövedelemigazolás, az adónyilvántartás, az adóügyi igazolás a Privát Virtuális Tér (SPV) szolgáltatáson keresztül szerezhető be

A Brassói Regionális Pénzügyi Főigazgatóság felhívja az adófizetők figyelmét, hogy a Privát Virtuális Tér (SPV) elektronikus szolgáltatáson keresztül, amely egy biztonságos kommunikációs csatorna az ANAF-fal való kapcsolattartásban, és amelyet ingyenesen biztosítanak, olyan dokumentumokat szerezhetnek be, mint a jövedelemigazolás, az adónyilvántartás, az adóügyi igazolás és egyéb.

Az adóügyi dokumentumokat az SPV szolgáltatáson keresztül, a Kérelmek/Dokumentumok kiadása menüpontban lehet igényelni.

Emellett a magánszemélyek (munkavállalók) a Privát Virtuális Térben ellenőrizhetik, hogy a munkáltatójuk fizeti-e a társadalombiztosítási járulékokat, ha az SPV Kérelmek/Információk rovatban kiválasztják a D112Contrib menüpontot. A kérelmek elküldését követően a kért dokumentumok az SPV Üzenetek menüpontjában PDF formátumban, a Pénzügyminisztérium minősített digitális elektronikus aláírásával ellátva érkeznek meg, és a Dokumentum letöltése oszlopban található PDF megnyitásával nyithatók meg.

Fontos: Ha egy közintézménynek vagy hatóságnak egy természetes vagy jogi személytől érkező megkereséssel kell foglalkoznia, és a megkeresés elbírálásához az adott jogszabály az érintett személy adóügyi helyzetére vonatkozó adóigazolás, jövedelemigazolás vagy egyéb dokumentum bemutatását írja elő, a közintézmény vagy hatóság köteles a szóban forgó adóigazolást, jövedelemigazolást vagy dokumentumot az ANAF által biztosított PatrimVen számítógépes rendszer segítségével bekérni. Ebben az esetben a természetes vagy jogi személy már NEM köteles az igazolást, jövedelemigazolást vagy dokumentumot benyújtani. (Jogalap: az adóeljárás törvénykönyvről szóló, módosított 2015/207. sz. törvény 69. cikke – A hatóságok, közintézmények vagy közérdekű intézmények közötti együttműködés.)

Javasoljuk az adófizetőknek, hogy tegyék meg a szükséges lépéseket a Privát Virtuális Térbe való regisztrációhoz, amely lehetővé teszi az adóügyi dokumentumok beszerzését, a bevallások, pénzügyi kimutatások benyújtását a hét bármelyik napján és időpontjában, elkerülve a plusztutat és az ügyfélablaknál való zsúfoltságot, gyors választ kapva a benyújtás érvényességéről és az összes dokumentum továbbításáról.

A kommunikációs, közkapcsolati és sajtóosztály

„Emléked él, és élni fog,
míg a szívünk e földön dobog.
Őrizzük képed, mosolyod,
a hangod, s minden
mozdulatod.”

Örök hiányod érezve,
szeretettel emlékezünk
CZIKA ANNÁRA
(NUSI)

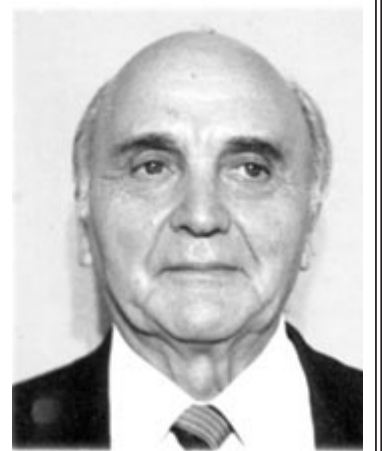
halálának 10. évfordulóján.

Fiai, Attila és István, menyei,
Otti és Babi. (20704-I)

„Aki ember volt, küzdő, tiszta
ember, változzék át bár
porladó rögökké, az élőkben
tovább él – mindörökké.”

Szomorú szívvel emlékezünk
SÁNDOR IMRE
ny. agrármérnökre,
édesapára, nagytatára, aki 2
éve távozott el békésen és
csendesén.
Emlékét örökké őrizni fogják
gyermekei, rokonai és mind-
azok, akik szerették, tisztelték
állandó segítőkészségét és
tiszta, egyenes jellemét.
(20719)

14.09.2023.

Sajtóközlemény

„PNRR: Pénzeszközök a modern és megreformált Romániának!”

A Maros Megyei Inkluzív oktatási központok és a Maros Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ felszerelésére nyert támogatást a Maros Megyei Tanács

A Maros Megyei Tanács 2023. augusztus 7-én aláírta a „Maros Megyei Inkluzív oktatási központok és a Maros Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ bútorokkal, taneszközökkel és informatikai eszközökkel való felszerelésére” vonatkozó projekt szerződését, mely az Országos Helyreállítási és Stabilitási Terv 15. komponenséből nyert támogatást. A komponens neve: Oktatás, 11. beruházás - Tantermek és iskolai laboratóriumok/műhelyek felszerelésének biztosítása, a felhívás azonosítója pedig F-PNRR-Dotari-2023.

A projekt kedvezményezettje a Maros Megyei Tanács.

A projekt célja a Maros megyében működő három inkluzív iskolaközpont és a Maros Megyei Nevelési Tanácsadó és Erőforrás Központ felszerelése korszerű taneszközökkel, informatikai eszközökkel és tanszerekkel. A projekt áfás összértéke 2.629.973,51 lej, melyből a vissza nem térítendő finanszírozás összege 2.629.973,51 lej.

A projekt kezdésének időpontja: 2023.08.08. A projekt befejezési dátuma: 2024.12.31.

A projekt azonosítója: F-PNRR-Dotari-2023-6417.

Péter Ferenc
Elnök
Maros Megyei Tanács

Kedvezményezett elérhetősége:

Maros Megyei Tanács

Cím: Marosvásárhely, Győzelem tér 1. szám,

Telefon: 0265 263211, Fax: 0265 268718,

E-mail: cjmures@cjmures.ro

„A közlemény tartalma nem feltétlenül képviseli az Európai Unió vagy Románia kormányának hivatalos álláspontját.”

„PNRR. Az Európai Unió által finanszírozott – NextGenerationEU”

<https://mfe.gov.ro/pnrr/> <https://www.facebook.com/PNRROficial/>

MCA Health Care
ORVOSI LABORATÓRIUM

www.health-care.ro Tel/fax: 0365-882747
Marosvásárhely, Tulipán utca 25. szám

TÁJÉKOZTATÓ

Tisztelt páciensek, tájékoztatjuk Önöket, hogy Marosvásárhelyen, a Tulipán utca 25. szám alatt működő MCA Health Care orvosi laboratórium rendelkezik a Maros megyei egészségbiztosítási pénztári alapról származó összeggel szeptemberrre ártámogatott (ingyenes) orvosi analízisek elvégzésére. Ehhez szükséges küldőpapír a családorvostól/szakorvostól.

Az érdekelteket kérjük, hogy előjegyzés érdekében hívják a 0365-882-747-es telefonszámot hétfőtől péntekig 7–19 óra között.

FONTOS TELEFONSZÁMOK

• Romtelecom-tudakozó		• Emma vendéglő,	- 0740-083-077
- információ	- 118-932	hidegtálcák készítése	- 0365/404-664
- általános	- 118-800	• Prefektúra	- 0265/266-801
• Központosított ügyelet		• RDS-RCS	- 0365/400-401
(Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD,			- 0365/400-404
Csendőrség, Mentőállomás):	112	• Áramszolgáltató vállalat	- 0800-500-929
• Rendőrség	- 0265/202-305	- vidék	- 0265/929
• SMURD (betegekkel		• Delgaz Grid	- 0265/200-928
kapcsolatos információk)	- 0265/210-110		- 0800/800 928
• Sürgősségi szolgálat:		• Aquaserv:	
- gyermekeknek	- 0265/210-177	- hideg víz-csatorna	- 0265/215-702
Marosvásárhelyi		- közönségszolgálat	- 0265/208-888
Polgármesteri Hivatal	- 0265/268-330	- központ	- 0265/208-800
GYULAFEHÉRVÁRI CARITAS,			- 08008-208-888
otthongondozó szolgálat,		• Fogyasztóvédelmi hivatal	- 0265/254-625
8–16 óra között:	- 0736-883-110	• Vasútállomás	- 0265/236-284
		• Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés	
• Optika-Optofarm	- 0265/212-304	(0-24 óra), professzionális balzsamozás	
	- 0265/312 436	Nemzetközi halottszállítás	- 0265/215-119
	- 0265/250-120		- 0744-282-710
	- 0265/263 351	• Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)	- 0265/263-865
• Optolens szemsebészet	- 0265/263-351	koporsók, kellékek,	- 0745-606-215
• Marmed	- 0265/250-344	koszorúk	- 0745-606-269
járóbeteg-rendelő:	- 0756-468-658	és halottszállítás	- 0758-047-604
	- 0729-024-380	• Maros megyei RMDSZ	- 0265/264-442
Labor	- 0751-114-307		- 0265/262-907
e-mail: marmed@marmed.ro,			
www.marmed.ro			
• Dora Optics	- 0733-553-976		
• Dora Medicals	- 0265/212-971		
• Radiológia, echográfia			
Dr. Jeremiás István	- 0265/222- 446		

**Méltányos reklámdíj fejében
állandó szereplője lehet
a FONTOS TELEFONSZÁMOK
rovatnak.
Várjuk jelentkezését
a 0265/268 854-es
telefonon.**

Több mint 1,5 kg aranyat foglaltak le az Adó- és Pénzügyi Hivatal (ANAF) ellenőrei

2023. szeptember 7-én az adócsalás kiszűrésével foglalkozó főigazgatóság (DGAF) és a dévai regionális igazgatóság ellenőrei négy, Aradon található gazdasági társaságnál (zálogháznál és ékszerésznél) végeztek ellenőrzést.

Az ellenőrök az adó- és számviteli jogszabályok megszegését állapították meg, emiatt összesen 77.000 lej értékben bírságotlakt. Ezenkívül több mint 1,5 kg aranytárgyat koboztak el – 413.166 lej becsült piaci értékben – a nemesfémekre és drágakövekre vonatkozó szabályozás megsértése miatt. A kiszabott bírságok összege 496.026 lej volt.

Az ANAF kereskedelmi tevékenységek ellenőrzésére irányuló intézkedései a következő időszakban országos szinten folytatódnak.

Marosvásárhelyi Rádió Románia **96 FM**
106,8 FM
1323 AM
www.marosvasarhelyiradio.ro

Üzleti sikereinek titka:
a jó **REKLÁM!**

Hirdessen a NÉPÚJSÁGBAN,
Maros megye legnépszerűbb napilapjában!

17. Hőlégballon Parádé

2023. szeptember 22-24.
Nyárádköszvényes, Maros megye

15 HŐLÉGBALLON
KONCERTEK

GYERMEKPROGRAMOK
VÁSÁR